

Poul Frimodt-Møller er overlæge på urologisk afdeling på Fredericia Sygehus, som er en del af Trekantssygehuset

Blærekræft er en kræftform, som er svær af få bugt med. Halvdelen af alle patienter udvikler nye svulster inden for tre år. Derfor er hyppige kontrolundersøgelser særdeles vigtige. En ny og banebrydende metode er nu ved at vinde udbredelse på danske sygehuse og hospitaler. En metode som betyder at selv ganske små områder med celleforandringer kan ses og dermed også fjernes i tide.

Blåt lys

breder sig med hast over hele landet

Et banebrydende, fluorescerende stof, Hexivix, er krumtap i den nye metode. Først sprøjtes Hexivix op i blæren. Efter en times tid tømmes stoffet ud igen og undersøgelsen går i gang. I stedet for hvidt lys, som traditionelt anvendes, anvendes nu blåt lys. Celleforandringer vil som følge af optagelsen af Hexivix fremstå som røde, lysende områder. Det vil sige, at lægen både er mere sikker på at fjerne alt kræftvæv ved operation og desuden kan se og fjerne ganske små områder med celleforandringer, inden de bliver til større svulster. Omfattende forskning har allerede gennem et par år fundet sted på de urologiske afdelinger på Frederiksberg Hospital og på Odense Universitets Hospital. I løbet af

2007 har flere urologiske afdelinger rundt omkring i landet imidlertid nu også taget metoden i anvendelse.

Aalborg Sygehus har indført behandlingen som standard fra i år. Urologisk afdeling på Aalborg Sygehus Nord var den første afdeling, som indførte metoden efter Herlev Hospital. Knud Fabrin, som er overlæge på afdelingen fortæller: "Vi startede op i løbet af efteråret 2007 og fra januar i år er det blevet en standardbehandling. Jeg vurderer, at vi vil opleve en besparelse, selvom metoden og behandlingen umiddelbart er dyrere. Pengene tjener sig selv ind igen, fordi metoden sparer procedurer. Vi kom-

mer formentlig til at spare 1 mio. kr. på årsbasis."

Markant forskel på anvendelse af hvidt lys eller blåt lys

Overlæge Knud Fabrin forklarer, at man ikke vil se færre, der dør af blærekræft, men man vil med anvendelse af fluorescerende stof og blåt lys kunne fjerne helt små polyper og det hele af store polyper. Blærekræftpatienter kan deles i to grupper. Den ene gruppe har overfladisk eller godartet kræft i blæren. Den anden gruppe har invasiv kræft, hvor 25 % har kræft ned i bindehuden og 75 % har muskelinvasiv kræft. Blandt de patienter, der har godartet kræft, vil 10 % på et senere tidspunkt udvikle

Hexix får kræftceller til at lyse rød, når de belyses med blå lys. Foto venligst stillet til rådighed af Dr. Gregers G. Hermann, Frederiksberg Hospital.

Belysning med hvidt lys gør det vanskeligere at se kræftvulster. Foto venligst stillet til rådighed af Dr. Gregers G. Hermann, Frederiksberg Hospital.

ondartet kræft. "Hexix påviser mange små, overfladiske polypper og celleforandringer. Med blå lys findes 90-95 % af selv de mindste forandringer, mens man med hvidt lys finder omkring 60 %. Det er en markant forskel. Da vi yderligere ved, at halvdelen af alle patienter med godartede polypper får tilbagefald, må jeg sige, at behandlingen nu er effektiv første gang," slutter Knud Fabrin.

Med metoden kommer man ikke til at underbehandle
Også i Fredericia har man taget udstyr og metode i anvendelse. Overlæge Poul Frimodt-Møller på Fredericia Sygehus fortæller: "Vi havde udstyret på prøve sidste år. En patient med en polyp i blæren skulle opereres. Det burde egentlig have været en engangsforestilling. Vi prøvede at behandle med hvidt lys først. Dernæst med blå lys. Og minsandten om ikke der var 14-15 små polypper, som vi ellers ikke ville have set. Det overbeviste mig. Jeg ville jo have frikendt patienten med hvidt lys, men altså ikke med blå lys."

Metoden giver større diagnostisk sikkerhed

"Blåt lys giver en mere sikker diagnostik. Vi kan opdage kræften tidligt. Det giver stor tryghed. For alle. Patient og læge. Man kommer med metoden ikke til at underbehandle. Snarere til at overbehandle. Men det skader ikke," fastslår Poul Frimodt-Møller. "I Skandinavien har vi tradition for at lave en såkaldt 'bladder mapping' første gang vi ser en patient med polyp i blæren. Man tager prøver fra blæren flere steder fra. I München, hvor jeg fik kendskab til blåt lys, så jeg, at man stoler på det blå lys. Hvis slimhinden ser normal ud, så er den normal og man tager ikke flere prøver. Man behøver altså ikke at lave en 'bladder mapping'. Metoden betyder, at man præcist kan brænde de ramte områder. Man får altså større diagnostisk sikker-

hed og en komplet behandling. Patienterne bliver behandlet tids nok."

Var nødt til at tage metoden op
Ledende overlæge Claus Dahl på urologisk afdeling på Roskilde Sygehus har sammen med kollegaen Anders Holm Nielsen ligeledes været i München: "Vi blev præsenteret for foreløbige resultater og fik gennemgået teori samt set det i praktik. Jeg så, at vi var nødt til at tage det op hos os i Roskilde. Jeg besluttede, at vi skulle i gang. Faktisk har vi nu købt udstyret selv efter at have haft udstyr på prøve samtidigt med, at vi søgt om at få det finansieret af Region Sjælland."

Dyrt men godt og på den lange bane holder økonomien

"Det spændende er, at jeg så en blæretumor høvlet af med almindeligt hvidt lys. Så blev blå lys sat på og jeg kunne se, at der var kræft tilbage. Hvis ikke der havde været brugt blå lys, så ville vi ved kontrol fire måneder senere have troet, at der var tale om tilbagefald. I virkeligheden ville der også have været steder i blæren, som vi ikke ville have taget prøver af, hvis ikke vi havde brugt

Hexix. Der er ingen tvivl om, at kontrollen af CIS, Carcinoma in Situ (overfladisk kræft) med Hexix er meget god. Det er dyrt men godt, kan man godt sige. Men vi kommer til at spare på kikkertundersøgelser, som bliver reduceret i antal med metoden, og på den lange bane, vil jeg tro, at økonomien holder," mener ledende overlæge Claus Dahl.

Det er sådan nogle rare patienter
Overlæge Lise Andersen på urologisk afdeling på Frederikssund Hospital kan kun bekræfte sin kollegers opfattelse. I Frederikssund har man taget udstyret i anvendelse i januar måned, hvilket betyder, at man kun lige er kommet i gang. Men "vi skal nu prøve at se, om vi kan efterkomme de resultater, man ser andre steder. Det siger sig selv, at kan man diagnosticere bedre, kan man også behandle bedre," siger Lise Andersen, som en af de endnu få kvindelige urologer på danske sygehuse og hospitaler. "Nyrer og urinveje konstituerer et temmelig interessant system," forklarer Lise Andersen på spørgsmålet om, hvorfor hun valgte urologien. "Og så er det sådan nogle rare patienter."

Fakta om blærekræft:

Blærekræft er den kræftform, der i dag er den fjerde mest hyppige hos mænd. Siden anden verdenskrig har forekomsten været jævnt stigende, uden at lægerne helt ved hvad årsagen er eller stigningen skyldes. Dog ved man, at der i visse erhverv er en øget forekomst og at rygere har en to til tre gange øget risiko sammenlignet med ikke-rygere.

Symptomer ved blærekræft er:

Blod i urinen er det hyppigste tegn på kræft i blæren
Hyppig vandladningstrang
Lette smerter eller svie ved vandladning
Trykken eller lette smerter over eller bag skambenet
Dog forekommer nævnte symptomer også ved mange andre sygdomme som f.eks. betændelse i prostata, blærebetændelse og underlivssygdomme. Derfor skal man altid søge læge ved disse symptomer.